

DUURZAAMHEIDSGIDS

voor

Filmfestivals

Vlaanderen
verbeelding werkt

inhoud

1

INLEIDING

2

FOCUS

- 1 Duurzaamheidsplan
- 2 Wat is duurzaamheid?

3

METEN IS (Z)WETEN

4

PREACH WHAT YOU PRACTICE

5

DUURZAAMHEID IN DE PRAKTIJK

- 1 Transport
- 2 Energie
- 3 Merchandise en drukwerk
- 4 Catering
- 5 Hospitality
- 6 Afval en materialen
- 7 Digitale impact

6

NOG MEER INSPIRATIE

1

inleiding

De laatste jaren zijn we ons allen meer bewust geworden van de duurzaamheidsproblematiek en onze eigen impact hierop. Thema's zoals broeikasgassen en de klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, vervuiling, schaarste van grondstoffen, ontbossing, ... maken steeds vaker deel uit van het maatschappelijk debat. Die mondiale uitdagingen lijken meestal 'ver van ons bed', al zien we de gevolgen de laatste jaren ook steeds vaker in onze eigen achtertuin. Concrete oplossingen focussen zich eerder op ons privéleven, terwijl de potentiële positieve impact op het klimaat via aanpassingen in onze werkomgeving vaak vele malen groter is.

Het Vlaams Audiovisueel Fonds vertaalt duurzaamheid naar specifieke actiepunten op maat van de audiovisuele sector. Sinds 2013 koppelt het VAF duurzaamheid als criterium om productiesteun te verkrijgen. Het informeert en begeleidt filmmakers om duurzame logistieke keuzes op en rond de filmset te maken en vertaalt globale uitdagingen op vlak van duurzaamheid in concrete acties op maat van de sector. In 2018 breidde het VAF dit thema ook uit naar vertoners via inspiratiesessies, een werkgroep en nu ook een eerste praktische gids met tips en tools specifiek voor filmfestivals. Als filmfestival kan je een zinvolle bijdrage leveren aan het creëren van een duurzamere planeet. Wat is de impact van de manier waarop we film beleven? Het gaat daarbij niet alleen over de interne logistieke keuzes die festivals maken, maar ook over de manier waarop de bezoeker en medewerkers daarbij betrokken worden. Als vertoner ben je als het ware een 'ambassadeur' voor jouw publiek. De impact van die rol is niet altijd exact meetbaar, maar mag zeker niet onderschat worden.

Duurzaamheid is een breed begrip en heeft ook een weerslag op maatschappelijke en sociale kwesties, zoals werkdruk, (mentaal) welzijn, diversiteit en inclusie, veiligheid, Hoewel we deze thema's uitermate belangrijk vinden, gaat deze duurzaamheidsgids hier niet dieper op in. De gids spitst zich toe op de milieu-impact van filmfestivals en biedt enkele concrete tips en maatregelen die je kan gebruiken om je festival duurzamer te maken. Ook andere filmorganisaties, zoals bioscopen en culturele vertoners, die hun (evenementiële) filmactiviteiten willen verduurzamen, kunnen alvast met een groot aantal van deze tips aan de slag.

Deze gids werd opgesteld in het kader van het SCIFI-project, met steun van Vlaanderen circulair.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF)
Bischoffsheimlaan 38
1000 Brussel

AUTEURS

EVELIEN VAN HOUDT
TIM WAGENDORP
DIANA RASPOET

JUNI 2022

2.1 DUURZAAMHEIDSPPLAN

Hoe zorg je ervoor dat duurzaamheid steeds 'top of mind' is binnen jouw organisatie? Het is belangrijk om te beseffen dat verandering van binnenuit komt. Duurzaamheid is meer dan enkele toevallige keuzes, maar maakt idealiter deel uit van het DNA van je organisatie en het takenpakket van elke medewerker en vrijwilliger. Neem daarom **duurzaamheid** op in je missie, visie en operationele doelen en ga hiermee planmatig aan de slag. Probeer daarbij met een brede blik naar jezelf te kijken. Ligt de focus op de eigen interne organisatie (gebouwbeheer, woon-werk verkeer, ...) of op de publieke activiteiten (catering, merchandising, transport, ...)? Kijk je ook naar externe stakeholders en buurtbewoners (hoe de omgeving betrekken, hoe overlast beperken, ...) of zoom je in op het inhoudelijke luik van je werking (willen we in dialoog gaan), ...? Er zijn tal van methodieken waarmee je duurzaamheid kan inbedden in jouw organisatiestructuur, maar bekijk eerst goed welke het beste bij jouw organisatie passen.

- **Resilience Coaching** is een methodiek die je stapsgewijs door het proces loodst. Organisaties met verankering in Brussel kunnen begeleiding aanvragen bij Leefmilieu Brussel, maar de complete toolkit is ook online terug te vinden, waardoor je ook zelf aan de slag kan: [Educa – Wikipreneurs – Outils Resilience Coaching NL](#).
- MOOOV sleutelde aan een model op maat, waarbij de belangrijkste stakeholders rechtstreeks bevraagd werden vanuit de stelling 'rond welke **SDG's** zou MOOOV actief moeten zijn?'. Op basis hiervan ging het team aan de slag en vertaalde ze de resultaten in een aantal duurzame prioriteiten binnen de missie en visie. Meer info kan je bekijken op Digitaal inspiratiemoment rond duurzaamheid | [Vlaams Audiovisueel Fonds \(vaf.be\)](#).
- De **Sustatool** is een Vlaams initiatief om bedrijven een zelfscan te laten doen met oog op duurzaamheid. In samenspraak met het Pulse transitienetwerk wordt gewerkt aan een vertaling van deze tool op maat van de cultuursector. De uitrol van deze tool is gepland in 2022. Meer info op [pulsenetwerk](#).
- **EFQM** is een organisatie-ontwikkelmodel dat vaak gebruikt wordt binnen sociale economie. Dit kwaliteitsmodel focust zowel op de organisatie (leiderschap, personeel, beleid en middelen) als op de resultaten (focus op medewerkers, klanten, maatschappij en bestuur/financiers). Dit model gaat een hele stap verder dan puur duurzaamheid, maar laat je wel toe om klemtonen als milieu-impact doorheen de ganse organisatie in te bedden. Meer informatie is terug te vinden op [efqm](#).

Betrek ook zeker heel je team en stakeholders bij het actieplan, niet alleen omdat ze daardoor beter op de hoogte zullen zijn, maar ook omdat ze zo een groter engagement zullen voelen. Je kan als organisatie eigen doelstellingen vooropstellen en deze, samen met een **handleiding** over hoe je dit wil aanpakken, verspreiden onder je medewerkers.

2.2 WAT IS DUURZAAMHEID?

Bij de opmaak van dat plan wil je natuurlijk ook nadenken over **‘wat we verstaan onder duurzaamheid’**. Er zijn zoveel synoniemen voor duurzaamheid die te pas en te onpas door elkaar gebruikt worden, dat we vaak de focus verliezen. Termen als klimaatneutraal (geen netto uitstoot van broeikasgassen), fair trade (ethische handel), ecologisch (evenwicht tussen organismen en hun leefmilieu), groen (als paraplueterm), bio (beperkt gebruik van gewasbeschermingsmiddelen), CO₂ (één van de vele broeikasgassen, vaak gebruikt om impact te meten), duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's – 17 verschillende vormen van duurzaamheid, ook op sociaal en economisch vlak) passeren regelmatig de revue.

Eén van de oudste en meest klassieke definities van 'duurzaamheid' dateert uit 1983, maar is vandaag nog steeds relevant: "een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de noden van het heden zonder de behoeftevoorziening van de toekomstige generaties in het gedrang te brengen." **(bron)**

Duurzaamheid draait dus vooral om gezond verstand, en goed doordachte keuzes maken op verschillende vlakken.

Je bepaalt daarbij zelf waarop je de focus wenst te leggen. Het VAF ziet het als zijn opdracht om duurzaamheid concreet te maken, op maat van de audiovisuele sector. Daarbij gebruikt het de SDG's als moreel kompas, maar met extra aandacht voor thema's als klimaatverandering, energie en consumptie. Wat ook je focus is, zorg ervoor dat dit voor iedereen binnen de organisatie duidelijk is.

Een belangrijke vraag blijft: **“Wanneer is een project duurzaam?”**. Welke definitie van duurzaamheid je ook hanteert, het draait allemaal om een planmatige aanpak.

1. Sta je op voorhand stil bij de mogelijke uitdagingen bij de organisatie van een evenement?
2. Neem je doordachte duurzame keuzes, binnen de grenzen van het haalbare, betaalbare en de draagkracht van je medewerkers?
3. Breng je die keuzes achteraf in kaart en leer je uit die ervaring?

3

meten is (2) weten

Om de milieu-impact van je festival vast te stellen, kan je gebruik maken van [The Creative Green Tools](#), een CO₂-calculator specifiek ontworpen voor creatieve sectoren. Ook met de [GroeneVent-scan](#) van OVAM kan je op een laagdrempelige manier de voetafdruk van je evenement berekenen (en ook meedingen naar de prijs voor het groenste evenement). Hoe scoort jouw festival op vlak van energie, transport, catering, materialengebruik, afvalstoffen,...? Wat is de eigen impact (medewerkers) en wat de impact van gasten en publiek? Het meten van je uitstoot geeft je niet alleen informatie over het relatieve belang van de verschillende domeinen, maar helpt je ook om doordachte keuzes te maken.

Het meten geeft niet enkel een beeld van de globale impact en de onderlinge verhoudingen van de verschillende deelaspecten van jouw werking (relatieve belang van transport, energie, afval en materialen, ...), maar **laat ook toe om concrete keuzes onderling te vergelijken**: Is netstroom beter dan een generator? Hoeveel duurzamer is een vegetarische

maaltijd? Cijfers helpen je om prioriteiten te stellen, keuzes te vergelijken en doordachte beslissingen te nemen.

Analyseer bovendien je budget en ga na of je **financiële ruimte** hebt om te opteren voor duurzamere alternatieven. Uit de praktijkervaring leren we trouwens dat duurzaam niet steeds duurder is. Door bijvoorbeeld te besparen op transport of energie, creëer je misschien extra financiële ruimte voor andere duurzame alternatieven. De besparing op het ene vlak creëert misschien wel ruimte voor het andere. Bekijk die investering ook op langere termijn: misschien is die watertap wel duur in aankoop, maar betaalt die zich op enkele jaren terug?

Tal van initiatieven laten toe om jouw **milieu-impact te compenseren**. Daarbij kan je aan CO₂-compensatie doen door te investeren in een klimaatfonds, bomen te planten of een duurzaam ecologisch project te steunen. Verschillende organisaties kunnen hierbij helpen: www.compenco2.be, www.co2logic.com, www.climact.com.

Het VAF werkt actief mee aan de ontwikkeling van [Eureca](#), een nieuwe eco-calculator die filmproducties toelaat hun milieu-impact beter te voorspellen en betrouwbaar in kaart te brengen. Het is voor het VAF niet enkel belangrijk om een beeld te krijgen van de impact van elke productie. De échte meerwaarde is dat producties kunnen kiezen voor logistieke oplossingen die echt een meetbare besparing opleveren. Dankzij de nauwe samenwerking met wetenschappers van de KU Leuven zijn we in staat om op een betrouwbare wijze op Europese schaal productie-impact te monitoren. De focus van deze tool is momenteel filmproductie, maar het is onze ambitie om Eureca op termijn ook beschikbaar te maken voor vertoners en festivals.

4

preach what you practice

Hoe zichtbaar zijn de inspanningen die je levert? Wees gerust trots op de duurzame keuzes die je maakt en die deel uitmaken van het DNA van jouw organisatie. Hierover communiceren kan op verschillende manieren:

- Sommige bedrijven opteren voor een **duurzaamheidsrapportage** (CSR of MVO rapportage), waarbij ze op systematische wijze hun realisaties in kaart brengen en delen met hun stakeholders. Dat kan heel formeel en cijfermatig, maar ook heel laagdrempelig en speels in de vorm van een infographic. Het [Shambala festival](#) uit de UK is een mooi voorbeeld.
- Zijn je inspanningen en duurzame initiatieven terug te vinden in **publicaties, op de website en op sociale media**? Je kan ook jouw publiek inspireren door de vooruitgang van je organisatie met hen te delen en door de problematiek meer **zichtbaarheid** te verlenen. Je kan bijvoorbeeld duurzaamheid opnemen in je festivalprogramma. Dit kan ook over heel concrete topics gaan, zoals richtlijnen over de bereikbaarheid van het festival met het openbaar vervoer of over waar waterflessen kunnen bijgevoerd worden.
- Maakt duurzaamheid deel uit van de **interne communicatie**? Is dit een vast thema op teammeetings of in interne mailings? Worden nieuwe medewerkers hierover geïnformeerd tijdens hun intake?
- Je kan duurzaamheid ook opnemen in je **festivalprogramma**, door specifieke thematische screenings of nevenactiviteiten op te zetten. Of las infomomenten in met sprekers over thema's die nauw met het festival verbonden zijn. Je kan hiervoor ook samenwerken met andere festivals en zo tips uitwisselen. Door materiaal en kennis ter beschikking te stellen, zullen meer festivals erin slagen om een groener beleid te voeren. Ook bij de lokale overheid, middenveldorganisaties, lokale bedrijven, kennis- en expertisecentra kan je aankloppen om het debat mee te voeren.

ENKELE CONCRETE VOORBEELDEN

- Anima organiseerde een uitwisseling met duurzaamheidsexperten en animatieprofessionals over de milieu-impact van het maken van animatiefilms [Duurzaam filmen.](#)
- Het Internationaal Kortfilmfestival Leuven organiseerde natuurwandelingen in de stad [Natuur in de Stad.](#)
- Film Fest Gent debatteerde over diversiteit in het audiovisuele landschap [Het Diverse Filmberoep op Film Fest Gent.](#)
- MOOOV bracht lokale partners samen rond duurzaamheid in het algemeen [SDG City Talk op het MOOOV Festival.](#)

duurzaamheid in de praktijk

5.1 TRANSPORT

Een festival lokt veel mensen naar dezelfde plaats. Het is erg zinvol om stil te staan bij de manier waarop middelen en mensen (medewerkers, bezoekers en gasten) zich naar het festival verplaatsen. Hoe bereikbaar zijn de festivallocaties? Hoe kan je als organisator de drempel van milieuvriendelijke

transportmiddelen verlagen? De onderstaande tips kunnen je helpen om een eigen mobiliteitsplan op te stellen.

Internationale gasten

Vaak heb je ook **gasten** die ver moeten reizen om tot de locatie te komen. Een eerste belangrijke vraag is natuurlijk of hun fysieke aanwezigheid een meerwaarde is voor henzelf en het festival. Misschien is een online interventie een optie? Of misschien kunnen meerdere evenementen gecombineerd worden tijdens dezelfde reis?

Wanneer je het transport voor jouw gasten regelt, informeer altijd eerst hoe ze verkiezen te reizen en stel verschillende duurzame opties voor. Moedig hierbij ook **'traag reizen'** aan, zoals de trein en de bus. Instrumenten zoals **Ecopassenger** laten je toe om heel eenvoudig de reisduur en milieu-impact van auto, trein en vliegtuig in detail te vergelijken. Zo resulteert onderstaande berekening voor een enkele reis Brussel – Berlijn tot een uitstoot van 24.3 kg CO₂ met de trein, 85.1 kg met de wagen en 117.6 kg met het vliegtuig. De online tool toont je trouwens in één oogopslag de duur van het traject én mogelijke spoorverbindingen naar je bestemming.

Kunstenpunt ontwikkelde **Start to Train**, een kaart met steden waar je binnen 6,5 uur kan geraken vanuit Brussel-Zuid.

Overweeg of er interne afspraken kunnen gemaakt worden over reizen per trein of per vliegtuig, bijvoorbeeld enkel vliegen toestaan wanneer de afstand groter is dan 1000 km. Wanneer je gasten toch de voorkeur geven aan het vliegtuig, kan je de milieu-impact ook compenseren. Concrete voorbeelden vind je op pagina 8. Vaak steun je hiermee bebossingsprojecten of andere initiatieven die broeikasgassen capteren of verminderen. Veel vliegmaatschappijen bieden een compensatie aan, maar daarbij heb je minder duidelijkheid waar het geld naartoe gaat.

Denk niet alleen aan de internationale verplaatsing, maar ook aan het natransport ter plaatse. Als buitenlandse gast ben je misschien niet vertrouwd met het lokale openbaar vervoer. Duidelijke instructies over vervoersbewijzen en verbindingen of iemand die je ter plaatse komt ophalen met het openbaar vervoer kunnen een simpel alternatief vormen.

Bezoekers

Probeer ook je bezoekers aan te sporen om na te denken over hun vervoer naar de festivallocatie. Voorzie daarom voldoende informatie (op je website, sociale media, catalogus) over hoe bezoekers de festivallocatie met het openbaar vervoer of fiets kunnen bereiken.

Dat kan heel eenvoudig door online informatie ter beschikking te stellen over fietsstallingen en -routes en verbindingen met het openbaar vervoer. Alleen al het makkelijk beschikbaar maken van deze informatie werkt drempelverlagend.

[Cinema Lumière](#) en concertzaal [Ancienne Belgique](#) zijn mooie praktijkvoorbeelden.

AB en JEF gaan nog een stap verder door overeenkomsten af te sluiten met het **openbaar vervoer NMBS, MIVB of De Lijn**. JEF sprak voor haar festivaleditie in 2022 een Discovery Ticket af met de NMBS, een kortingstarief voor reizen naar Antwerpen. Bij AB reis je als concertganger gratis met de Brusselse metro en kan je aan halve prijs met de trein naar Brussel. Bij de concertprogrammatie wordt rekening gehouden met de treinverbindingen, zodat bezoekers vlot thuis geraken; en ook promofilmpjes waarbij artiesten reclame maken voor het openbaar vervoer worden gedeeld.

Maak dus afspraken met de vervoersmaatschappijen voor een kortingstarief op vertoon van het filmticket of accreditatie. Je kan ook duurzame keuzes belonen, bijvoorbeeld door een voordeel in natura of een korting op het filmticket aan te bieden. Leg - indien nodig - extra ritten in zodat je bezoekers ook 's avonds terug naar huis geraken. Je kan ook je programma afstemmen op de bestaande bus-, tram-, treinverbindingen zodat iedereen vlot op de locaties geraakt. AB toont de real time uurregeling van trein, tram en metro wanneer je de concertzaal verlaat.

Hoe fietsvriendelijk is jouw festival? Zijn de locaties makkelijk te bereiken met de fiets? Zijn er veilige fietsstallingen (ook voor vouwfietsen)? Werk samen met een lokaal **fietsverhuurbedrijf** waar bezoekers – op vertoon van bv. een accreditatie – een kortingstarief krijgen voor het huren van een fiets. Het Oostendse festival Theater Aan Zee biedt zo in overleg met Fietsenpunt Oostende een korting aan voor de Vrienden van TAZ. Zowel crew als spelers worden aangemoedigd hun eigen fiets mee te nemen voor de verplaatsing tijdens het festival. Een algemeen overzicht van fietspunten in België is terug te vinden op [blue-bike.be](#).

Beperk ook de mogelijkheid om in de buurt met de auto te **parkeren**, zodat mensen meer geneigd zijn om andere opties te kiezen. Maar wees je steeds bewust van het feit dat dit niet voor iedereen mogelijk is. Daar vond [Carpool.be](#) iets op: via hun website vinden cultuurliefhebbers elkaar voor gezamenlijke ritten naar evenementen. Durf echter ook bestaande tradities in vraag te stellen. De shuttleservice tijdens de Berlinale maakt deel uit van een sponsoring met een bekend automerk. Onbewust stimuleer je bezoekers om de (gratis) shuttle te nemen, ook al ligt de locatie op wandelafstand of is de metro een snellere optie.

Medewerkers

Spoor ook je team aan om meer gebruik te maken van openbaar vervoer, te wandelen of te fietsen. Dat kan financieel: door de reistijd op te nemen in het loon of door een **onkostenvergoeding** aan te bieden. Misschien kan je medewerkers wel motiveren om te carpoolen? Kies ook, waar mogelijk, voor **lokale werkrachten en artiesten**. En als je dienstvoertuigen voorziet, denk dan na over hun milieuscore en hun efficiënt gebruik.

Overweeg ook om medewerkers lokaal te laten overnachten. Zo vermijd je onnodig transport en draag je bij tot het welzijn van je medewerker. Meer hierover op pagina 20.

Goederentransport

Soms maakt het vervoer van spullen deel uit van jouw logistieke puzzel. De milieu-impact van vrachtvervoer is vele keren groter dan dat van personenvervoer. Je kan de impact van vrachtvervoer verminderen op de volgende manieren:

- Koop lokaal en verstandig. Werk zoveel mogelijk met lokale leveranciers om het transport te minimaliseren. Slimme keuzes, zoals werken met een lokale drukkerij, of een drinkwaterfontein gebruiken als alternatief voor flessenwater, helpen je om transport te voorkomen.
- Misschien kan de gemeentelijke cultuurdienst of lokale filmcel je wel helpen om lokale leveranciers te vinden. Een overzicht van filmcellen vind je [hier](#).
- Combineer zoveel mogelijk spullen in hetzelfde voertuig. Beter één volle vrachtwagen dan twee halfvolle.
- Kies voor een aangepast voertuig. De impact van een bestelwagen is opmerkelijk lager dan deze van een vrachtwagen.
- Als je voertuigen huurt, vraag dan bij het verhuurbedrijf naar de meest milieuvriendelijke voertuigen.
- Probeer steeds vrachtvervoer te beperken. In sommige gevallen loont het zowel voor het milieu als voor je budget om vrachtwagens 's nachts op of nabij het festival te parkeren (in plaats van dagelijks heen en weer te rijden).

TIPS

- ✓ De verschillende fietspunten waar je een fiets kan huren, vind je op fietsenwerk.be.
- ✓ Leer je werknemers een ecologische rijstijl aan: eco-driving.be.
- ✓ Check hoe milieuvriendelijk jouw voertuig is op ecoscore.be.
- ✓ Vind informatie en ideeën voor ecologisch verantwoordelijk reizen via sustainabletravelinternational.org.
- ✓ Doe aan autodelen waar mogelijk. Hiervoor kan je terecht bij autodelen.be of cambio.be.
- ✓ Via [Treecological](https://treecological.be), een initiatief van de Vlaamse ngo Bos+, die zich inzet voor bosbehoud, beter bos en meer bos in Vlaanderen en de wereld, kan je de CO₂-uitstoot van je vliegtuigreizen compenseren.

5.2 ENERGIE

Energie heeft niet alleen een grote impact op het klimaat, maar kost vandaag de dag ook handenvol geld. Ga daarom in eerste instantie na wat je kan doen om energie te besparen. Want **energie die je niet verbruikt, is natuurlijk de meest duurzame en goedkoopste**. Enkele concrete tips:

- Maak afspraken over het uitschakelen van verlichting tijdens sluitingsuren en voorkom sluipverbruik van toestellen in stand-by stand.
- Gebruik waar mogelijk energiezuinige ledverlichting.
- Ooit al gehoord van verlichting als een dienst? Steeds vaker betalen bedrijven hun leverancier voor 'licht'. Als klant betaal je een vast bedrag; de leverancier neemt de hardware en het energieverbruik op zich en heeft er alle baat bij om zo efficiënt mogelijk te werken. [De Bibliotheek in Kortrijk](#) is een mooi voorbeeld.
- Kies bewust voor toestellen met een gunstige [ecoscore](#). Misschien zijn ze iets duurder in aankoop, maar dat bespaar je door het lagere energieverbruik.
- Zorg voor een goede klimaatregeling en isolatie in het gebouw. Er zijn strikte energienormen voor nieuwbouw. Maar in welke mate is jouw bestaande infrastructuur correct geïsoleerd en geventileerd?

- Hoe energie-efficiënt is de drankkoeling? En wordt deze correct gebruikt? Het heeft geen zin om drank dag en nacht onnodig te koelen. Weet ook dat er grote verschillen zijn in verbruik van koelingen. Vermijd open modellen of koeling met glazen deuren.
- Werk je met externe leveranciers? Vraag hen dan om hun energieverbruik en transport afzonderlijk te factureren. Op die manier betrek je hen actief.
- Kies bij voorkeur voor hernieuwbare groene energie en gebruik die efficiënt. Indien mogelijk kan je ook overschakelen naar meer **hernieuwbare energiebronnen en de bijhorende infrastructuur**. Denk hierbij ook aan een geothermische verwarming, een warmtepomp, zonnepanelen, etc. Op de lange termijn zijn deze alternatieven vaak goedkoper en dus de investering waard. [Cinécitta](#) in Tilburg voorziet 25 % van zijn verbruik via zonnepanelen. Het overige verbruik bestaat uit groene stroom. Websites zoals [Greenpeace](#) en [vreg](#) laten toe om leveranciers objectief te vergelijken.
- Vermijd zoveel mogelijk het gebruik van klassieke **generatoren**. Het lijkt een voor de hand liggende keuze, maar hun milieu-impact en de financiële kost zijn vele keren zwaarder dan netstroom. Daarnaast brengen ze extra uitstoot van fijn stof en geluidsoverlast met zich mee. Het loont de moeite om na te gaan of je lokaal stroom kan afnemen.

Denk daarbij aan tijdelijke **werfkasten of openbare stroomvoorzieningen**

(zoals marktkramers gebruiken). Een tijdelijke werfkast combineer je met een abonnement bij een normale stroomleverancier. Het vergt wel enige planning, maar de potentiële (milieu) besparing is aanzienlijk. Een werfkast vraag je aan bij de netwerkbeheerder Fluvius. Meer informatie vind je [hier](#).

- Toch een generator nodig? Probeer het exacte stroomverbruik correct in te schatten, zodat je in samenspraak met de leverancier een type kiest dat voldoet aan jouw concrete eisen. Sta ook stil bij de uitstoot van fijn stof en de geluidsoverlast van generatoren. Muziekfestival Dranouter maakt gebruik van de groene aggregaat – een hybride generator met zonnepanelen en een ingebouwd accupakket. Hierdoor is er 24u op 24u groene stroom, wat zorgt voor 95% besparing. Op [Powerful Thinking](#) vind je een uitgebreide leidraad over het gebruik van generatoren.
- Je kan ook een optionele **bijdrage** vragen aan je toeschouwers. Bij het aankopen van het ticket kan je vragen of ze bereid zijn een beetje extra geld te betalen dat geïnvesteerd wordt in duurzame energieprojecten.

TIPS

- ✓ Vergelijk de prijzen en voorwaarden van alle Vlaamse energieleveranciers op de website van het Vlaamse Regularisatie instantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt ([vreg.be](#)).
- ✓ Lees meer over hoe je zuiniger en milieuvriendelijker kan omgaan met energie op [energiesparen.be](#). Je kan hier eveneens informatie vinden over verschillende overheidspremies voor energiebesparende investeringen: [energiesparen.be/subsidies](#).
- ✓ Greenpeace onderzoekt hoe groen de stroom van leveranciers in werkelijkheid is. Dit overzicht kan je raadplegen op [mijngroenestroom.be](#).
- ✓ [topten.be](#) is een handige website die een overzicht biedt van de meest energie-efficiënte toestellen en apparatuur.
- ✓ Ook data-archiveringssystemen vragen veel energie. [The Green Grid](#) komt met energiezuinige alternatieven.
- ✓ Meer informatie en een checklist voor groene(re) energie kan je vinden op de [VAF-website onder 'Duurzaamheid'](#).
- ✓ Op [energywatchers.be](#) vind je tal van tips.

5.3 MERCHANDISE EN DRUKWERK

Merchandise is een leuk extraatje, maar vraag jezelf af of je dit echt nodig hebt en of ze een meerwaarde vormen voor de bezoeker. De meest duurzame en betaalbare merchandise is diegene die je niet geeft.

Als het toch onmisbaar is, herbekijk dan wat voor merchandise je aanbiedt. Denk daarbij niet enkel in CO₂, maar sta ook stil bij de herkomst van je spullen. Kies waar mogelijk bewust voor lokale alternatieven, waarbij de focus ligt op lokale (sociale) tewerkstelling en het sluiten van de materiaalkringlopen. Vermijd zaken zoals stickers, draagtassen, staaltjes, proefmonsters en ander wegwerppromotiemateriaal. Vaak worden ze ongebruikt weggegooid. Maak eventueel gebruik van een **digitale goodiebag**: ecologisch en makkelijk in gebruik! Wanneer een sponsor toch echt een gadget wil geven of je wil een spreker bedanken, kies dan voor ecodesign, upcycling van materialen of tweedehands: nuttige, duurzame voorwerpen die vaak hergebruikt kunnen worden. Mooie voorbeelden zijn: [Flagbag](#), [Trash Design](#), [Redopapers](#), [Ateljee](#) en [Ecofair](#). Daarnaast kan je ook **herbruikbare spullen** aanbieden, zoals een koffietas of een balpen. Kies ook voor **neutrale lanyards en tassen** (zonder jaartal) zodat je crew deze jaar na jaar kan hergebruiken.

Als je T-shirts wil verkopen, ga dan op zoek naar een **lokaal** bedrijf dat werkt met organische materialen en onder 'fair fashion' valt. Je kan ook altijd eens kijken in lokale kringwinkels en tweedehandszaken en daar kleding vinden die je dan door (lokale) artiesten laat pimpen. Vermijd plastic zoveel mogelijk en opteer voor PVC-vrije materialen.

Gebruik ook **gerecycleerd materiaal** voor de productie van je merchandise.

Voorzie ook een **'drop-off point'** voor ongebruikte of ongewilde merchandise, dat je zo kan hergebruiken of recyclen. Zo kan je materiaal dat je niet meer nodig hebt een nieuwe thuis geven. Materialen die nog **herbruikbaar** zijn, geef je een tweede leven via bv. een lokale kringloopwinkel. Voor elke kilogram die hergebruikt wordt, bespaar je grosso modo 1 kg CO₂.

Ook op vlak van **drukwerk** kan je besparen. Tegenwoordig kan veel ook digitaal, dus evalueer wat effectief nodig is om te printen. CC Binder in Puurs-Sint-Amands maakte de ommezwaai al en drukt geen jaarlijkse seizoenbrochure meer. Ook het Holebifilmfestival biedt drukwerk digitaal aan via de [website](#). Zij schakelden bewust over naar **digitale alternatieven**.

Vermijd flyers die vaak ongelezen bij het zwerfvuil belanden. Communiceer over andere evenementen via **de app** van je event, een affichemuur of folderstand aan de inkom of de uitgang van je festival.

Plaats advertenties en posters op je sociale media kanalen en website. Voorzie ook een **digitale versie** van je catalogus die mensen online kunnen raadplegen en downloaden.

Maak ook gebruik van **digitale tickets** en moedig het publiek aan deze optie te benutten.

Wil je toch nog een gedrukt exemplaar aanbieden? Kies dan voor gerecycleerd materiaal en vraag vooraf aan je publiek of ze al dan niet een gedrukte oplage wensen, om zo de geprinte oplagen te beperken.

TIPS

- ✓ The [Green Bazaar](#) kan je helpen bij het vinden van duurzame producten en diensten.
- ✓ De [Milieu Koopwijzer](#) kan je helpen om je aankopen te vergroenen.
- ✓ Raadpleeg de [Ecolabel Index](#) voor een overzicht van alle officiële ecolabels en hun betekenis.
- ✓ Print via de software van [Ecofont](#). Deze software maakt gaatjes in het lettertype waardoor tot 25% inkt en toner bespaard kan worden, zonder dat het afbreuk doet aan het lettertype.
- ✓ Kies voor een drukkerij die werkt met FSC- en/of PEFC-gecertificeerd papier, zoals bijvoorbeeld [Group Joos](#), Druk in de Weer, [Artoos](#) of [Ecodrukkerij](#).

5.4 CATERING

Eten en drinken zijn een cruciaal onderdeel van een festival. Niet enkel voor de crew en gasten, maar ook toeschouwers eten graag een hapje tussendoor of na een screening. Helaas gaat er vaak veel eten verloren. Denk daarom goed na over de aard, herkomst, houdbaarheid en hoeveelheid van het voedsel dat je voorziet. En implementeer het principe van **circulaire catering**. Dit houdt in dat de catering tracht elk product te hergebruiken voordat het wordt weggegooid. Laat geen broodkruimel of appelschil verloren gaan. Sommige cateraars hebben hiervan hun specialiteit gemaakt en werken uitsluitend met **voedseloverschotten**, zoals **Shake-Eat**. **Foodsavers** is een gelijkaardig initiatief van sociale economie.

Werk samen met een fair trade en vegetarisch/vegan cateringbedrijf en serveer enkel **vegetarisch voedsel**. 18 % van de Belgische uitstoot van broeikasgassen is toe te schrijven aan de veeteelt. Herkauwers stoten namelijk methaan uit, wat bijdraagt tot de toename van het broeikaseffect. Bovendien vraagt de vleesproductie veel water. Wil je toch vlees aanbieden? Zorg er dan voor dat dit vlees afkomstig is van regeneratieve landbouw of agrarische symbiose. Bovendien kan je vegetarisch als de standaard instellen, zodat mensen moeten vragen naar de vleesoptie. Onderstaande slogan hebben we 'geleend' van een filmproducente:

ze kiest resoluut voor vegetarische maaltijden op de set en stelt de vraag '**wie is geen vegetariër?**'. Mensen die vlees wensen te eten kunnen dat, maar moeten daarvoor zelf de catering contacteren.

Steun **lokale producenten** en kies voor lokale en **seizoensgebonden producten**. Wat niet in seizoen is, wordt vaak in verwarmde serres gekweekt, wat opnieuw de CO₂-uitstoot verhoogt. Koop groenten en fruit zoveel mogelijk onverpakt en in bulk aan.

Het is niet enkel belangrijk wat je serveert, maar ook hoe je het serveert. Sinds 2020 is er **regelgeving die het gebruik van single use plastics op evenementen aan banden legt**. Meer info hierover en concrete tips voor het werken met herbruikbare bekertjes is terug te vinden op de site van [OVAM](https://www.ovam.be).

Je kan makkelijk de afvalberg van je bar en catering verkleinen door:

- Gerechten aan te bieden die geen borden of bestek nodig hebben. Voor maaltijden die wel eetgerief vereisen, voorzie je best herbruikbare borden en bestek.
- Voor drank kan je werken met een waarborg of je kan **herbruikbare bekertjes** of flessen verkopen als onderdeel van je merchandising. Voorzie glazen of herbruikbare bekertjes (met waarborg) in je bar.

Er zijn tal van leveranciers, waaronder [Festicup](#) die herbruikbare bekers aanbieden. Ga eventueel ook na of er geen lokale uitleendienst bestaat bij de gemeente of provincie. AB heeft een **waarborgsysteem op bekers**. Je kan die waarborg terugvragen, maar je kan ook de waarborgsom van jouw gebruikte beker 'doneren' voor het goede doel (doneren gaat sneller dan aanschuiven aan de bar). Hierdoor steun je het milieu én het goede doel. Lees meer op de website van [AB](#).

- Laat je niet verleiden tot het gebruik van **composteerbare bekers en borden: deze vormen GEEN duurzaam alternatief**. In de praktijk kunnen deze eigenlijk niet correct gecomposteerd worden. Eens gebruikt horen ze bij het restafval. Het is vaak onduidelijk uit welke grondstoffen ze exact gemaakt zijn. Sommige versies bevatten zelfs coatings en lijmen. Ze degraderen dan ook te langzaam voor de bestaande vergistingsinstallaties. Lees meer op de [Interafval](#).
- Laat mensen zelf hun porties bepalen door hen zelf te laten opscheppen of door gebruik te maken van portiegroottes (kleine honger, veel honger).
- Vermijd onnodig transport van gebotteld water en kies resoluut voor **kraantjeswater**. Waterdispensers en flessenwater lijken voor de hand liggende opties, maar hebben een niet te verwaarlozen impact omwille van het transport en de logistieke rompslomp met leeggoed of PMD. Plaats als alternatief **drankfonteinjes en watertaps** op je locaties zodat de toeschouwers zo hun dorst kunnen lessen of moedig bezoekers aan hun eigen drinkbus mee te brengen. Enkele organisaties sloegen in 2018 al de handen bij elkaar en riepen '[Project Water](#)' tot leven. Samen met Leiding cvba (het bedrijf achter [Robinetto](#)) investeerden ze in meer dan dertig watertaps waardoor ze niet enkel hun afvalberg verkleinden door wegwerpflessen overbodig te maken, maar ook het transport van water konden vermijden.
- In cafés kan je ook **plantaardige melkopties** voorzien of je kan een plantaardige melk als standaard nemen. In het café van de Viervulver in Gent bieden ze bijvoorbeeld hun koffies en melkdranken standaard aan met Oatly haverdrink. Wie wil, kan nog steeds koemelk vragen.
- Als er na afloop van het festival toch nog **voedseloverschot** is, kan je dit verwerken

tot soep of de overschotten schenken aan organisaties en mensen die extra steun kunnen gebruiken. Verpakt voedsel kan je binnenbrengen bij voedselbanken. Populaire apps zoals '[too good to go](#)' zijn ook alternatieven.

TIPS

- ✓ Via [Bioforum](#) kan je gemakkelijk alle bio verkooppunten in de buurt van je festival opzoeken.
- ✓ Op [Fermweb](#) vind je alle leveranciers van hoeveproducten in Vlaanderen.
- ✓ Check via [OVAM](#) of je in aanmerking komt voor een subsidie voor het aankopen van herbruikbaar cateringmateriaal.
- ✓ Meer informatie op de VAF-website onder [Tools voor duurzame filmproductie](#).

5.5 HOSPITALITY

In sommige gevallen moeten (buitenlandse) gasten en teamleden overnachten. Kies voor hotels die dezelfde **duurzaamheidswaarden** nastreven en ook een eigen beleid hieromtrent hebben. Kies waar mogelijk accommodatie met een '[Green Key](#)' label.

Wees je ervan bewust dat de milieu-impact van hotels erg kan verschillen: luxehotels scoren doorgaans slechter, omwille van het energieverbruik van wellness en zwembaden. Doorsnee hotels hebben een CO₂ uitstoot van 9 kg per nacht; luxehotels bijna het dubbele.

Belangrijk aandachtspunt: lokaal overnachten heeft weliswaar een impact op het verblijf, maar brengt ook een **besparing op vlak van transport** met zich mee. Door lokaal te overnachten, verminder je het woon-werkverkeer van medewerkers. Je bespaart niet enkel CO₂ (40 km rijden met

een kleine dieselwagen heeft dezelfde impact als één nacht in een standaard hotel), maar ook kilometervergoedingen. En er is ook het aspect van comfort: een medewerker kan na een lange werkdag lokaal overnachten en hoeft geen verre verplaatsing meer te maken.

Het kwam ook al bij transport aan bod: geef (buitenlandse) gasten **praktische informatie** over de meest duurzame transportmogelijkheden. Informeer hen over het openbaar vervoer, laat hen begeleiden door een lokale 'buddy', voorzie fietsen of laat hen carpoolen met andere gasten en medewerkers.

Je kan je gasten bij aankomst ook een (digitale) **handleiding** aanbieden met de mogelijke transportmiddelen, een lijst met duurzame en fair trade restaurants, een stadsplan en een kaart van het festivalgebied.

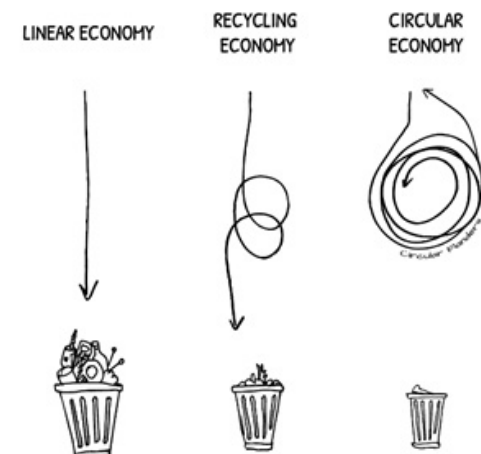

5.6 AFVAL EN MATERIELEN

Voor de organisatie van jouw festival heb je een hele rist spullen en materialen nodig. Op het einde van het festival blijven er waarschijnlijk ook heel wat afvalstoffen over. Wat kan je doen om de in- en uitstroom van materialen en producten te verduurzamen?

Instroom van producten

Het loont alvast om duurzaamheid op te nemen in het interne aankoopbeleid. De basisgedachte van **circulaire economie** is daarbij een goede start. Circulair aankopen houdt meer in dan puur duurzaam aankopen. De vraag die daarbij telkens gesteld wordt, is het behoud van waarde en het lokaal sluiten van materialenkringlopen. Circulaire economie gaat nog een stap verder dan een **lineaire** (ik koop, gebruik en gooi weg) of een **recyclage-economie** (ik koop, gebruik en recycleer op het einde van de levensduur alle onderdelen volgens de regels van de kunst). Bij circulair aankopen denk je na over de ganse waardeketen: waar komen de materialen en producten vandaan, voldoen ze aan mijn behoeften, zijn ze degelijk ontworpen (ecodesign) en herstelbaar en kunnen ze, op het einde van hun levensloop, correct ontmanteld worden?

Circulair denken gaat verder dan het traditionele aankopen van producten. Het staat ook stil bij de manier van 'consumeren'. Zijn er, naast de klassieke wegen, ook andere manieren om aan je logistieke noden te voldoen? Hoe de bibliotheek van Kortrijk licht als een dienst koopt, kwam eerder al aan bod in het thema 'energie' en is een standaardvoorbeeld van een **product-dienst combinatie**. In sommige horecabedrijven betaalt de cateraar de leverancier voor de dienst 'koeling'. De leverancier van de koelinstallatie staat in voor de aankoop, het onderhoud en herstel en het energieverbruik van de koelinstallatie. Andere circulaire voorbeelden zijn deelauto's (rijden als een service), deelfietsen, gereedschapsbibliotheken, ...

Maar binnen dat keten-denken passen ook initiatieven rond preventie en verminderen van consumptie zoals **'De Transformisten'**, het herstellen en verkopen van tweedehands producten (**De Kringwinkel**, **Troc**, ...), het recupereren van grondstoffen en materialen (gaande van klassieke recyclagebedrijven tot materialenbanken). Als je **materiaal of meubels** nodig hebt, bijvoorbeeld voor de aankleding van je festivalcafé, ga dan langs bij een kringloopwinkel in de buurt of neem eens een kijkje op **Freecycle**, een online platform waar je gratis goederen kan

verkrijgen en ook zelf op kan aanbieden. Een kringloopcentrum leent je misschien wel tijdelijk spullen uit tegen een financiële vergoeding of in ruil voor zichtbaarheid. Sommige kringloopcentra, zoals de **Kringwinkel Antwerpen**, beschikken over een verhuurservice.

Ook betalen kan afval met zich meebrengen. Schakel daarom over van drankbonnen naar herbruikbare jetons of een **elektronisch alternatief**. Zorg ervoor dat mensen met bankkaart of via Payconiq kunnen betalen of schakel eventueel weer terug naar cash geld. Op sommige festivals kan je ook geld laden op je accreditatie en zo je pasje gebruiken om te betalen. Op zoek naar specifieke spullen voor de projectie van films of het organiseren van je evenement? Misschien kan je terecht bij een collega-filmfestival of de provinciale of gemeentelijke **uitleendienst**:

Antwerpen
Vlaams-Brabant
West-Vlaanderen
Oost-Vlaanderen
Limburg
Brussel

De website van **Vlaanderen Circulair** bundelt tal van voorbeelden.

Instroom van materialen

De kans is groot dat je naast producten ook **materialen** zoals hout, textiel, metaal, ... nodig hebt. Ben je van plan een decor of podium te bouwen? Wat met die rode loper? Het is belangrijk om ook bij de aanschaf van die materialen bewuste keuzes te maken. Dat kan gaan van het kopen van duurzame gelabelde producten (zoals het FSC label voor hout), maar je kan ook resoluut kiezen voor **recuperatiemateriaal**. Zie dergelijke lokale initiatieven niet alleen als een leverancier, maar ook als een partner om jouw herbruikbare materialen aan te doneren. Houd rekening met de ontmantelbaarheid van jouw constructies op het einde van het festival. Slim design maakt dat alles netjes ontmanteld en gerecupereerd kan worden.

- **Buurman** is een Antwerps initiatief dat hout en bouwmaterialen inzamelt (vaak zijn dit restanten van bouwbedrijven) en als tweedehands hout opnieuw verkoopt.
- **In Limbo** zamelt herbruikbare materialen en producten in en herverdeelt die gratis onder cultuurorganisaties in de Brusselse regio.
- **ROTOR** focust op architecturale elementen en hoogwaardige materialen.
- **Creazi** is een initiatief van Kringwinkel Okazi (Hasselt). Je kan er terecht voor allerhande materialen.
- **Kilomeet** is een initiatief van De Kringwinkel. Daarbij willen ze licht beschadigde of onverkoopbare spullen alsnog in omloop brengen. Erg interessant voor de creatieveling met een beperkt budget.

- **MODS** is een Brussels project dat modulaire constructie-elementen verkoopt en verhuurt. Zie het als Lego: met deze modules bouw je podia, decors, een onthaalstand of bureau in een handomdraai. Alles is makkelijk te monteren en demonteren, zodat je naderhand geen afvalstoffen hebt.
- **ResourceLab** maakt inrichtingen met gerecupereerd materiaal.
- De **Materialenbank** in Leuven verkoopt tweedehands bouwmaterialen.

Wat zegt de wet?

Vlaanderen is Europese koploper op vlak van recycleren. We zijn kampioen wat betreft de PMD zak, groenafval, afgedankte batterijen, Wat weinig mensen weten is dat **de inzameling van afvalstoffen is vastgelegd in een strikt en bindend wettelijk kader**. Opgelet: er bestaat aparte regelgeving voor Vlaanderen, Wallonië en Brussel. De Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij (OVAM) maakt voor Vlaanderen het onderscheid tussen:

- **Huishoudelijke afvalstoffen:** Dit zijn die afvalstromen die in de privésfeer gegenereerd worden. Denk daarbij aan restafval, papier en karton, plastic, PMD, ... De wetgeving geeft een duidelijk en bindend overzicht over welke soorten huishoudelijk afval er gescheiden moet worden. De gemeente of lokale afvalintercommunale heeft de opdracht om deze stromen in te zamelen en correct te verwerken. Deze categorie is voor jouw festival meestal niet relevant.

- **Bedrijfsafvalstoffen:** De OVAM definieert **24 mogelijke soorten bedrijfsafval**. Dit afval geef je niet zomaar aan eender wie mee. Als één of meerdere van deze stromen in jouw bedrijf (dus ook op jouw festival) aanwezig zijn, dan ben je verplicht deze te sorteren en afzonderlijk te laten inzamelen door een **erkende inzamelaar**. Een lijst met erkende bedrijven is terug te vinden op: **OVAM**. Het is daarbij verplicht om als bedrijf een **contractuele overeenkomst** te hebben met deze inzamelaar. Het is verboden om dergelijke afvalstromen in de restafvalzak te deponeren. Vanzelfsprekend zijn niet al die 24 stromen voor elk festival of vertoner relevant, maar van zodra deze aanwezig zijn, ben je verantwoordelijk om deze afzonderlijk af te voeren. Jouw inzamelaar is wettelijk verplicht je op deze sorteerregels te wijzen.

Milieu-inspectie doet regelmatig controles bij bedrijven.¹ Als bedrijf word je geacht een register bij te houden van de uitgaande afvalstromen. Meer informatie en mogelijk sjabloon is [online](#) terug te vinden.

- **Bedrijfsafval dat qua aard en hoeveelheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afval:** In sommige specifieke gevallen is er een grijze zone en mag je kleine hoeveelheden bedrijfsafval toch meegeven met de gemeentelijke inzamelrondes. Daarvoor moet aan **twee voorwaarden** voldaan worden:

1. de hoeveelheden van deze reststromen zijn beperkt in omvang (3 restafvalzakken van 60 liter per tweewekelijkse ophaling of één container van 22,5 kg restafval per tweewekelijkse ophaling),
2. De afvalstromen worden meegegeven in dezelfde inzamelrondes als het huishoudelijk afval (dus via dezelfde betalende recipiënten). Deze overgangszone kan relevant zijn voor een filmfestival. Denk aan de beperkte hoeveelheid oud papier, PMD en restafval dat tijdens je dagdagelijkse kantoorwerking vrijkomt: deze stromen zijn vaak perfect vergelijkbaar met huishoudelijke afvalstromen.

Afvalwetgeving is complexe materie en de concrete vertaling verschilt vaak van gemeente tot gemeente. Meer algemene informatie is terug te vinden op [OVAM](#). Hetgeen hierboven omschreven staat, is het Vlaamse kader. Je raadpleegt best jouw lokale gemeentebestuur om te vragen of er een gemeentelijk beleid is op

vlak van bedrijfsafval en evenementen. Is jouw organisatie actief in **Brussel**: check dan zeker de site van [Leefmilieu Brussel](#). Voor **Wallonië** kan je terecht op [Sol et déchets en Wallonie](#).

Afvalinzameling praktisch

En wat met de praktijk? Met hoe meer mensen we zijn, des te meer afval we creëren. Probeer in de eerste plaats afval te vermijden of toch te verminderen en sta vooraf stil bij de correcte afvalinzameling. Denk hieraan:

- Als vertoningen plaatsvinden op externe locaties, bespreek dan met de locatieverantwoordelijke hoe de **afvalverwerkingssystemen** in elkaar zitten en of ze het afval voldoende scheiden.
- Controleer of er **voldoende vuilbakken** aanwezig zijn, zodat het publiek niet geneigd is afval te laten rondslingeren. Creëer ook 'afvaleilandjes' met alle verschillende soorten vuilbakken zodat alles correct gesorteerd wordt en plaats deze op strategisch gekozen plaatsen (in- en uitgangen, in de nabijheid van drankenstanden, ...). Werk eventueel met pictogrammen of kleurcodes om de verschillende afvalstromen aan te duiden.
- Bij grote evenementen kan het nuttig zijn om een **vuilnisbakkenplan** uit te werken. Zorg ervoor dat deze vuilbakken regelmatig geleegd worden.

- Richt eventueel een **ecoteam** op. Dit is een groep medewerkers die zorgen voor de netheid van het festival en een correcte afvalsortering. Het team verzamelt achtergelaten afval, leegt afvalbakken, maakt bezoekers en medewerkers wegwijs in het sorteren en sorteert de afvalstromen.
- Voorzie je een rokerszone? Denk dan ook aan **inzamelpunten voor peuken**.
- Voorzie achter de coulissen een **mini-recyclagepark** waar alle afvalstoffen gecentraliseerd worden in afwachting van de ophaling.
- **Verzamel afvalcijfers:** hoeveel wordt er van welke fractie afgevoerd? En wat is daarvan de kostprijs? Het is erg interessant dit in kaart te brengen, zodat je doelgericht acties kan opzetten tijdens volgende edities.
- Denk na over **specifieke afvalstromen**. Geef tweedehands producten nog een volgend leven via bv. de Kringwinkel. Zijn afgedankte elektrische toestellen nog herstelbaar? Zoja: sommige kringloopcentra hebben een eigen hersteldienst. Zo neen: voer deze correct af via het recyclagepark, de elektrohandel of een kringloopcentrum. Zorg ervoor dat herbruikbare spullen en toestellen niet beschadigd worden tijdens de tijdelijke opslag (zet deze niet in weer en wind) of tijdens het transport. Voorzie ook een plan voor atypische afvalstromen, zoals oplosmiddelen, verf, batterijen, voedingsresten, ...

¹ OVAM zegt 'Afval sorteren aan de bron is een verplichting. Indien u niet sorteert, bent u in overtreding met de milieuwetgeving. Bij een inspectie kan uw bedrijf dus een aanmaning of een proces-verbaal krijgen. Daar kunnen boetes uit volgen. Uw inzamelaar mag volgens de milieuwetgeving uw restafval ook niet zomaar meenemen als daar nog afval in zit dat onder de sorteerplicht valt. Ook uw inzamelaar kan controles en boetes krijgen. Vanaf 2020 moeten de inzamelaars de restafvalcontainer bij bedrijven controleren en moeten ze u wijzen op fout gesorteerd afval. De inzamelaar is ook verplicht sorteerfouten bij te houden in een register. Hij kan ook uw container laten staan en/of kosten doorrekenen indien uw restafval nog te sorteren afval bevat.'

5.7 DIGITALE IMPACT

Eén van domeinen waar we ons nog onvoldoende bewust van zijn, is de digitale impact. Een Frans onderzoek raamt de totale digitale impact op 4 % van de globale CO₂ uitstoot. Dat klinkt vaag, maar dat is MEER dan de uitstoot van het vliegverkeer. De consumptie van videomateriaal vertegenwoordigt 80% van deze impact.

Het volledige onderzoek is terug te vinden op [The Shift Project](#).

Hoe vertaalt zich dat in concrete keuzes?

- **Online meetings** hebben het grote voordeel dat je mensen uit alle uithoeken kan samenbrengen zonder dat er gereisd moet worden. Dat is vanzelfsprekend erg positief. Maar sta ook stil bij de impact van deze online meetings. Maak ze niet langer dan nodig, schakel camera's uit van mensen die niet actief deelnemen en vermijd het onnodig opnemen en bewaren van dergelijke meetings. De dataopslag van deze opnames hebben op hun beurt een negatieve impact.
- Vermijd streaming waar mogelijk en opteer in plaats daarvan voor **downloaden**.
- Als je samenwerkt met **datacentra**: ga na of die stilstaan bij hun impact en bv. hernieuwbare energie gebruiken.
- Kies **ICT-oplossingen op maat** en sta stil bij het correcte en efficiënte gebruik ervan. Dat kan gaan van de aankoop van de juiste printer, het opschonen van de data op jouw computers tot het systematisch uitschakelen van ICT-apparatuur op het einde van de werkdag. [ISIT](#) is een organisatie die kennis bundelt op vlak van green IT.
- Er bestaan online tools die de milieupact en toegankelijkheid van jouw website screenen. Sommige webontwikkelaars bieden een duurzame dienstverlening aan: ze gebruiken hernieuwbare energie, compenseren hun impact via boomplantacties, ... Meer info op [Sustainable Web Design](#). Browsers zoals [Ecosia](#) zetten actief in op duurzaamheid en planten bomen om hun impact te compenseren.
- Denk na over de **impact van de opslag van films**. Cloudopslag heeft vaak een slechte milieuscore omwille van het energieverbruik en de zeldzame metalen nodig voor het maken van de servers. Ook externe harde schijven (SSD) zijn af te raden omwille van de beperkte levensduur. Een beperkt aantal lokale oplossingen zoals LTO (linear tape open-magnetic) en een lokale harde schijf op een computer zijn duurzamere keuzes.

nog meer inspiratie

- Op [Cultuurzaam.be](https://cultuurzaam.be) verzamelde Pulse Transitienetwerk een reeks tools voor een duurzame cultuur-, jeugd- en mediasector. Hier kan je tal van checklists terugvinden, die je kunnen helpen bij de opmaak van jouw duurzaamheidsplan en het verduurzamen van jouw organisatie, infrastructuur, wagenpark, energieleverancier, ...
- [Julie's Bicycle](#) is een Engelse organisatie met focus op duurzaamheid binnen de cultuursector.
- [De Green Toolbox](#) is een Engelstalige digitale publicatie, boordevol tips om van je werkplek een duurzame organisatie te maken. Er wordt o.a. gekeken naar je bureau en gebouwen, publicaties en merchandise, financieel management, mobiliteit, voeding, afval en activiteiten. De publicatie werd gemaakt door [INYE](#) - International Young Naturefriends, maar is van toepassing voor uiteenlopende types van organisaties.
- Birgit Heidsiek schreef een erg gedetailleerd [handboek](#) over duurzaamheid in de bioscoop. Daarbij komen niet enkel eenvoudigere ingrepen aan bod, maar is er ook oog voor technische aspecten op vlak van bv. energie en warmtehuishouding. Een aanrader voor mensen die de Duitse taal machtig zijn.

DEZE GIDS HAALDE INSPIRATIE UIT:

Riga International Short Film Festival. (2021). *How to be green: a guide for (short) film festivals*. 2ANNAS. 2annas.lv/storage/files/how-to-be-green-guide.pdf.
Green cinema toolkit. (2020, 27 oktober). Independent Cinema Office. independentcinemaoffice.org.uk/advice-support/green-cinema-toolkit/.

Vlaanderen
verbeelding werkt